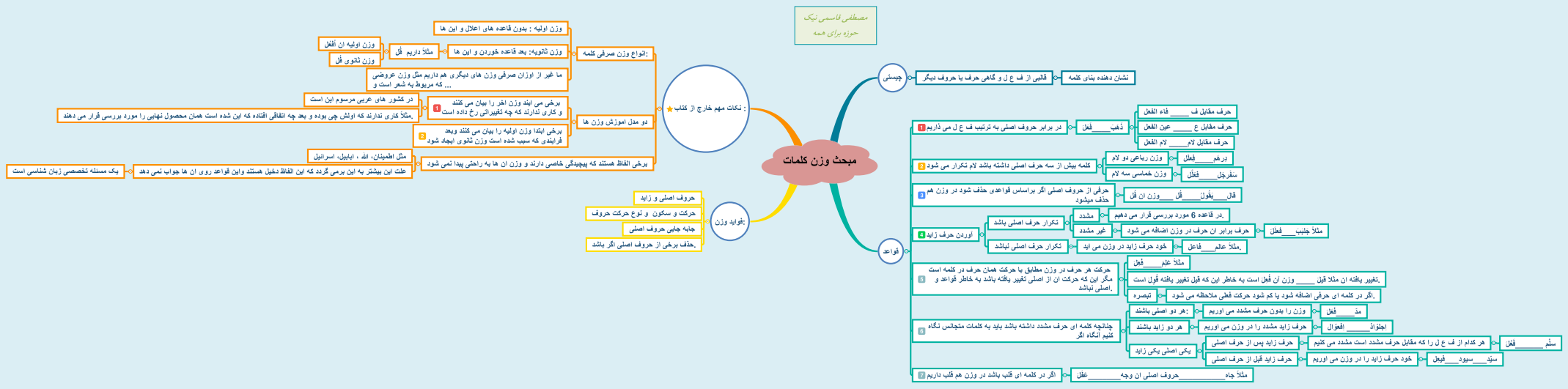
مصطفی قاسمی نیک
حوزه برای همه
مبحث وزن کلمات
: نکات مهم خارج از کتاب
:انواع وزن صرفی کلمه
وزن اولیه : بدون قاعده های اعلال و این ها
وزن ثانویه: بعد قاعده خوردن و این ها
مثلاً داریم قُل
وزن اولیه ان أقفل
وزن ثانوی قُل
ما غیر از اوزان صرفی وزن های دیگری هم داریم مثل وزن عروضی ... که مربوط به شعر است و
دو مدل اموزش وزن ها
برخی می ایند وزن اخر را بیان می کنند و کاری ندارند که چه تغییراتی رخ داده است 1
در کشور های عربی مرسوم این است
.مثلاً کاری ندارند که اولش چی بوده و بعد چه اتفاقی افتاده که این شده است همان محصول نهایی را مورد بررسی قرار می دهند
برخی ابتدا وزن اولیه را بیان می کنند وبعد فرایندی که سبب شده است وزن ثانوی ایجاد شود 2
برخی الفاظ هستند که پیچیدگی خاصی دارند و وزن ان ها به راحتی پیدا نمی شود
مثل اطمینان، الله ، ابابیل، اسرائیل
علت این بیشتر به این برمی گردد که این الفاظ دخیل هستند واین قواعد روی ان ها جواب نمی دهد
یک مسئله تخصصی زبان شناسی است
:قواید وزن
حروف اصلی و زاید
حرکت و سکون و نوع حرکت حروف
جایه جایی حروف اصلی
.حذف برخی از حروف اصلی اگر باشد
چیستی
نشان دهنده بنای کلمه
قالبی از ف ع ل و گاهی حرف یا حروف دیگر
قواعد
در برابر حروف اصلی به ترتیب ف ع ل می ذاریم 1
ذهب فعل
حرف مقابل ف فاء الفعل
حرف مقابل ع عین الفعل
حرف مقابل لام لام الفعل
کلمه بیش از سه حرف اصلی داشته باشد لام تکرار می شود 2
وزن رباعی دو لام
درهم فعلل
وزن خماسی سه لام
سفرجل فعلل
حرفی از حروف اصلی اگر براساس قواعدی حذف شود در وزن هم حذف میشود 3
قال یقول قُل وزن ان قُل
.در قاعده 6 مورد بررسی قرار می دهیم
مشدد
تکرار حرف اصلی باشد
غیر مشدد
حرف برابر ان حرف در وزن اضافه می شود
مثلاً جلبب فعلل
اوردن حرف زاید 4
تکرار حرف اصلی نباشد
خود حرف زاید در وزن می اید
.مثلاً عالم فاعل
حرکت هر حرف در وزن مطابق با حرکت همان حرف در کلمه است مگر این که حرکت ان از اصلی تغییر یافته باشد به خاطر قواعد و .اصلی نباشد 5
مثلاً علم فعل
.تغییر یافته ان مثلا قیل وزن ان فُعل است به خاطر این که قیل تغییر یافته قُول است
.اگر در کلمه ای حرفی اضافه شود یا کم شود حرکت قطعی ملاحظه می شود
تبصره
چنانچه کلمه ای حرف مشدد داشته باشد باید به کلمات متجانس نگاه کنیم آنگاه اگر 6
:هر دو اصلی باشند
وزن را بدون حرف مشدد می اوریم
مد فعل
هر دو زاید باشند
حرف زاید مشدد را در وزن می اوریم
اجلوّاذ افعوّال
یکی اصلی یکی زاید
حرف زاید پس از حرف اصلی
هر کدام از ف ع ل را که مقابل حرف مشدد است مشدد می کنیم
هر کدام از ف ع ل را که مقابل حرف مشدد است مشدد می کنیم
سلّم فعّل
حرف زاید قبل از حرف اصلی
خود حرف زاید را در وزن می اوریم
سیّد سیود فیعل
اگر در کلمه ای قلب باشد در وزن هم قلب داریم 7
مثلاً جاه حروف اصلی ان وجه غفل